

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Furmanky a oldomáše.

Nie nadarmo preklína ľud liberálov, ale veru nešťastná je ešte aj tá ruka liberála, lebo čo by aj zlata sa dotýkali, aj to sa na blato obráti v rukách jejich.

Hľa, vytrubovali, že napravia zákon volebný; a čo dobré bolo v ňom, to vyhodili z neho, a čo chybné, to ešte viac zpotvorili a dali korunu na všetko s kanclovým paragrafom, dľa ktorého pe-

niazmi i väzením stroja sa trestať tých kňazov, ktorí pri voľbách Boha alebo nebe a peklo opovážia sa spomínať. Oni sa boja toho, jako zlý svätenej vody.

Teraz ale nie o tomto chceme písať, ale o tom, že čo vykonali liberáli s volebným zákonom. Urobili tak, jako ten, kto chcejúc vred liečiť, tolko ho ztíska, až konečne kŕv sa otrávi, a chorého človeka usmrť. Nuž práve tak urobili aj liberáli s tými odseký starého volebného zákona, ktoré

Bazilika sv. Petra v Ríme.

sa na furmanky a pohostenia vzťahujú, lebo na miesto toho, že by tieto nadužívania hnusné boli odstránili, ešte *ich aj novým zákonom potvrdili*.

Doteraz, jestli volakto pri volbách hojne furmanky platil, alebo dával piť vo spust sveta voličom, bolo možnosť takúto voľbu napádať pre podplácanie. Dnes ale všetko to je už dovolené, lebo §. 7-mý nového zákona takto znie: Nepodlieha trestu, ani nezrušuje voľbu:

Odvážka voličov na miestnosť voľby a zpiatočná dovážka. Jestli ku odvážkam ta a odtiaľ hlasovacie práva majúci vo volebnom okrese volič, alebo s ním spolubydliaci čili k nemu prislúchajúci sa najme: plat za furmanku nemôže byť väčší od tej summy, ktorú nariadenie určí.

Skúmame teda, čo obsahuje v sebe tento odsek zákona? Troje:

1. Že furmanku platiť je *slobodno*.

2. Že, jestli furman *nenie* volič, vtedy smie mu dať kandidát trebárs aj 200 korún za furmanku; a

3. jestli *furman je volič*, vtedy furmanka *nesmie byť väčšia*, ako ju nariadenie určí.

Nuž kto *nenie* slepý, z tohoto všetkého môže vidieť, že od včulku len ten nebude podplácať, kto nechce; a potom, že jestli voličia žiadať budú plat za furmanky, vtedy len ten môže byť ablegátom, kto je veľmi bohatý, t. j. kto stačí ohromné platy furmaniek vysoliť.

Áno, len ten nebude podplácať, kto nechce. Lebo hľa, ten kandidát, keď sa mu ľúbi, takých si najme za furmanov, ktorí nie sú voličia, a dá im toľko peňazí, koľko sa mu páči. Keď ale potom taký furman (nie volič) dostane n. pr. 200 korún, z toho sebe zadrží 80 korún, 120 korún ale, čili 40—40 korún odovzdá tým trom voličom, ktorých ku voľbe vezie, nuž toto môže urobiť, ani kohút nezakikirika po ňom, a ani zákon nemôže trestať takého kandidáta, ktorý takto kunštuje, lebo veď dovoleno je furmanovi — ktorý *nenie* volič — trebárs aj 1000 zlatých platu dať. Kto pozná hrabivosť ľudí a náklonnosť bárskoľkých kandidátov k tomu, aby peniazmi zakúpili voličov, ten ľahko uverí, že sa pri voľbách zase potajomné smluvy budú konať medzi voličmi a kandidátom, a že ten furman *nie* volič bude len viechou, pod ktorou sebe voličia istú summu korún ubezpečíť môžu.

Ale aj to sme hovorili, že keď voličia požadovať budú plat za furmanky, vtedy veru nikto, len boháč môže byť ablegátom. Hore spomenutý zákon totižto tak určí, že len tak vysoký môže byť plat za furmanku, *jestli furman je voličom*, ako ho nariadenie ustáli. Toto nariadenie vypracovali už pred mesiacom stolice; ale ponevác stolice tak bláznivo vysoké platy určily v nariadeniach, že sa to aj samému ministrovi priečilo, nuž preto on tie nariadenia nepotvrdil, lež naložil stoliciam, aby nové nariadenia vypracovali. Niektoré to teda už aj spravily a druhé práve teraz robia. Ale keby aj tak ustálily stolice furmankové platy, že by nič proti nim mať nikto nemohol, nuž aj vtedy, jestli voličia skutočne žiadali by vyplatíť furmanky, aj vtedy také hrozné peniaze to učini, že to len ten stačíť bude, kto sa v peniazoch ako v plevách premíva. Lebo, veď dá sa vyrátať, že keď furmanka je 3, 5, 8, 10 korún, vtedy n. pr. v stolici baraňanskej okres szalanthanský žiada 16.000 korún len za furmanky, okres Sz. Lörincz 18.000 korún, Mucháč, Šiklós a Baraňahrad 16.000—16.000 korún; ba Šášd až 24.000 korún. Ale koľko že by bolo treba na furmanky v bobrovskom okrese kde je až 7000 voličov, teda najviac v celom Uhorsku? lebo v Pešti je síce viac voličov, ale ponevác v jednom meste bydlia, týmto furmanky sa platiť nesmia.

Nuž et. spoluobčania! jestli si žiadate, aby ste mali ľudáka za kandidáta a za ablegáta, vtedy veru ani nežiadajte ale ani neobčakávajte platy furmankové, lebo ľudová strana — a to napred oznamujeme — *platy furmankové dávať veru že nebude!* Také platy môžu rozdávať tí, ktorým je ablegátstvo len dobrý gšeft a im mnoho prináša do kuchyne. Môžu to platiť tí liberálni ablegáti, ktorí s tým liberálnym ablegátstvom obdržali úrad predsedníctva pri všeliakých bankách, účastinárskych spolkoch, a ktorí od týchto 20, 30, 40, 60 tisíc korún ročitého platu berú, aby u vlády pre tieto ústavy kadejaké vynímečné práva vyprostriedkovali. Nuž takýmto už jeden rok hojne navráti všetkie útrovy, ktoré za furmanky alebo ináč pri voľbách vydali.

Kdežto ľudácki ablegáti sú neodvyslí, pri žiadnych ústavoch a bankách nemajú žiadne úrady a platy, lebo nevyhľadávajú osobný zisk lež za dobro ľudu pracujú, ustávajú, trovia a obetujú. Akože by mohol teda statočný ľud slovenský žia-

dať, aby ešte aj za furmanky platili alebo voličov napájali, lebo od teraz aj toto bude dovolené bárskolko!

§. 9-tý horespomenutého zákona totiž takto znie: «Nepovažuje sa za hostenie a napájanie» a preto nepodlieha trestu ani voľbu neruší: «**Pohostenie jedného alebo viacerých voličov pri zvyčajných príležitostiach v dome ablegáta alebo inakde, jestli neprekročí hranice obvyklého pohostenia**».

Nuž zdá sa, že kto nenie slepý, nemusí pri čítaní tohoto zákona vyvolať: No, keď už len je tak! nech žije žranica! nech tečú potoky vína a piva! sem sa s tým pečivom a pečienkou! spievajme, tancujme, veď iste aj bez muziky nebude!

Lebo veď ktorý je to ten sudca kuriálny, čo by vedel určiť hranice zvyčajného *pohostenia*? A potom, čo že je to za hlúpy výraz, že «*zvyčajné*» pohostenie? Veď n. pr. kandidáti sú temer všetko takí páni, že aj 4—5 jedál majú denne na stole, a keď *pohostia* volakoho, vtedy aj 10 jedál dať je u nich tiež «*zvyčajné*» a päťoré víno len sa tak rozlieva.

Nuž ľudová strana na to všetko ani nemala, ani nemá, ani mať nebude peniaze nikdy. Ľudová strana nebude napájať ani budúce, tak jako to aj predtým nerobila. Lebo ani pre jedného ľudáka-ablegáta to nenie žiadna výhoda a milosť, jestli ho ľud zvolí, ba naproti: ľud môže byť povďačným oproti nemu, že svoj pokoj a čas, svoje zdravie a peniaze ba skoro všetko imanie obetuje taký ablegát za ľud, a výlučne len za ľud, len aby mohol za dobro ľudu sa trápiť. O tomto môže byť každý presvedčený, kto reči v sneme ľudákov, jejich namáhania, bezzistné a neunavné boje pozornosťou sprevádzal.

Nech že je vám teda, vy statní ľudácki voličia, za heslo: **Nepotrebujeme my ani furmanky ani napájania!** My so statočnosťou, poctivosťou a oduševnením ideme voliť, a pre dobro duševné i hmotné samých seba, a nie pre hrdlo a vrecko hlasujeme!

Toto robiť sme aj povinní ba donútení. Veď nenie možno nevidieť v zákone novom volebnom veľký pokrok liberálov v politike, ktorej hlavnou zásadou je: zabezpečiť sebe zo všetkých strán panovanie. Bol im potrebný ten zákon, lebo badali, že ľud ich preklíňa. Nuž spravili zákon, aby vôľa slobodno kupovať mohli.

POLITICKÉ CHÝRY.

Zase nový štátny dlh. Zlatoustý ministerpredseda Széll pekné prekvapenie pripravil krajine. Pri pojednávaní o rozpočte krajinskom chvastali sa liberáli, že stojíme vraj znamenite, lebo prijmy krajinské prevyšujú výdavky. Teraz ale jako z čistého jasna podávajú tú nepochopiteľnú zprávu, že vláda vypožičala od židovskej spoločnosti berlinských a viedeňských Rotschildov nič menej ako 120 ač 130 miliónov korún. Tento ohromný dlh vraj preto zavesili chudobnému ľudu na krky, aby sa národohospodárstvu na jeden úder mohútno pomohlo. Čo pod tým národohospodárstvom rozumieť máme, o tom nás poučia židovské časopisy, ktoré od veľkej radosti teraz div že sa nepobláznia. Fabrikanty a veľkopriemselníci už vopred trú sebe dlaňe, lebo veď pri rozdávaní štátnej podpory a pri podnikoch štátom zavádzajúcich sa majúcich isteže boháči židoliberali budú v prvom rade u masného hrnca. A vy trápiači sa roľníci, ak vám len z pozostatkov pomyjových dačo doprajú, môžete potom od volencierstva až po nebe vyskakovať.

Ale táto neočakávaná požička zkrýva aj iné potajomné ciele. Židia Rotschildovci dávajú požičku tú na 4 procenta síce, — čo pri tolkých peniazoch na žiaden pád ani nenie málo, ale okrem toho zarobia si milióny bez všetkého namáhania za nič pre nič. S peniazmi sa totiž tak čachruje na židovských bursách, ako poviem zo zbožím. Cenu zlatých alebo strieborných peňazí židia bursianeri tiež povýšia a umenšujú dla toho, ako im to lepšie poslúži. Teda urobili Rotschildovci aj pri tej požičke tak, a dajú peniaze štátu v cene o 3 procentá v nižšej cene, ako cena peňazí hneď po požičke tej sa ukázala. Nuž tento gšeft im prinesie už vopred od 100 miliónov 3 milióny. Že naša liberálna vláda takúto požičku prijala, a vôbec že tolké peniaze vypožičala, to zase tá okolnosť vysvetlí, že Rotschildovci sa s uhorskou vládou pekne podelia s tým pekným ziskom, a takto vláda dla zdania nevinným statočným spôsobom obstarala si peniaze ku voľbám budúcim. Hľa, jaká je tá panská politika! Najprv spravili pre seba zákon volebný, a ustálili kolko kde sa môže zákonitým spôsobom podplácať, potom rozmnožili počet voličov, aby len boháč bol v stave útraty zákonitý znášať. Konečne pod nevinným pláštom obstarali si peniaze kolko im bude treba. Teraz sú už teda ku voľbám úplne pripravení, a nepozostáva iné, len aby sa našlo potom dost lakomých škoblošov voličov, ktorí sa za určenú cenu predajú. Nuž tak hľa, veľkí páni a politicieri vedia nevedomých občanov cez lavku previesť.

Ako sa lichotia Evanjelikom. Že tie voľby tuším len predsa nastal majú, toho znakom je aj pána Zelenkov obežník upravený na senioráty. Zelenka, ako verný pajtáš liberálov ide mámiť svojich veriacich, aby vraj od vlády

žiadali si pomerne tiež toľké hmotné výhody, jaké katolíci doposiaľ od mnohých kráľov a aj od vlády obdržali. Volaktorá z cirkvi evanjelikov už aj uposluchla hlas tento pastiersky a zadala v tom smysle prosbu na vládu. No sme presvedčení, že vláda láskave prisľúbi všetko, ba ešte aj pričini aj sama v sľuboch čím viac, lebo prídu volby, treba evanjelikom volajaký medový motúz prevliecť pod nos, aby vládu podporovali. V 96-tom hlásali, že všetky majetky cirkevne katolíkom odoberú a podelia medzi protestantmi, nech len všetci vládu dobre podporujú. A protestanti veru vládu aj podporovali, ale z tých majetkov neušlo sa im dosiaľ nič, bo veď keď by ich aj pobrali, nuž by boly len pre židov a liberálov. Teraz teda neopovažia sa evanjelikom majetky sľubovať, len si chcjú nakloniť s tým, že sa ukazujú hotovými značné podpory im udeliť, ak budú na liberálov hlasovať. — Sľuby sa sľubujú, atď.

Proti revízii. V uhorsko-starohradskom volebnom okrese Ján Reiter ablegát, skladal účty svojho ablegátskeho účinkovania v Mošoňskom sv. Jáne. Prišiel ta celkom po tichu a tuším len 8 lebo 10 gazdov čakalo ho s notárom. Predsa však sišlo sa so zvedavosti pozdejšie asi 80—85 voličov. V reči, ktorú tu povedal nebolo temer nič zvláštneho. Konečne tamojší farár Békefy upravil naňho otázku, že akú má mienku o revízii cirkevnepolitických zákonov. Reiter trochu zblednul a začal sematam okolkovať, až konečne predsa vyznal, že dľa jeho presvedčenia revíziu tých zákonov spomínať a žiadať nenie teraz na čase. Nato Jozef Kornauth kaplán, ostro napádal Reitera a jeho politiku, čo prítomní voličia hlučne schvalovali a začali na slávu volať strane ľudovej. Po tomto ešte aj Ludvík Horváth, tiež kaplán, všeliakými otázkami do takého zmatku priviedol milého ablegáta, že konečne mu ani odpovedať nevedel, a napaprčený vyslovil sa, že je rozhodne proti revízii. No p. farár Békefy sa ablegátovi za túto jeho úprimnosť pekne poďakoval, ale zaraz aj to oznámil, aby si pán ablegát na starohradský okres viac ani nepomyslel.

Nový vacovský biskup. Gróf Karol Csáky obdržal už vymenovanie na biskupiu vacovskú. Osnova úradnej listiny znie takto:

Na predostretie môjho nhorského ministra kultu a osvety, grófa Karola Csáky voleného biskupa corcolanského, opáta titulárneho a kanonika hlavnej kapituly ostrihomskej za biskupa vacovského vymenujem.

Dano vo Viedni dňa 18-ho aprila 1900.

František Jozef v. r.

Dr. Julo Wlassics v. r.

Vojna v júžnej Afrike. Anglické vojsko strojí sa len strojí napred, ale ostáva až po dnes deň na jednom mieste. Tiež sa im všetko tak nedarí, ako by si sami žiadali. Koňe, ktoré v Uhorsku pokúpili, začínajú im chorieť a hynúť, preto že tamojšie krmivo im nezodpovedá. A s chorým statkom nenie možno ťažké delá prevážať, menovite keď je aj cesta od mnohých dažďov náležite pokazená. Vojsku sa tie mnohé pršky a zima tiež nepáčia. Odev nemajú dosť teplý, s následkom prechládnutia mnohých musejú poslať do nemocníc.

Oh tí kňazia! hej! len tí kňazia!

Vziaté heslo z liberálnych vzdychov: «Azok a papok!» uvažoval švagor Zaosek, roľník.

(Pokračovanie).

Až si už od kostí liberálnym, nuž aj ty povieš tak, ako som ja už mnohých zbytočne liberálnych panákov počul, veľmi so sviatočnou s dlhou a farizejsko-vážnou tvárou a širokého kalibra papulou povedať, že: «čo sa má kňaz do politiky miešať a rozkazovať; tam má svoj kostol, nech si ten opatruje!» Druhý fúzatý liberálny úradníček k tomu ešte doložil, že: «ja bych sedliakovi nedal žiadneho práva a hlasu ablegátov a stoličných výborníkov voliť, tam má sedliak svoj pluh, vidly, motyku a hrable s kosou, voli a rolu nech si to obrába.

No pravda, aký to vysoký a múdry výrok takých ľudí, ktorí «tintu» lížu a z kalamára sebe múdrosť upijajú! Ten už potom má pochop o «konštitucionálnych štátoch» ako hus o švechatskom pive! Teda kňaz, ktorý je občan krajinský a intelligentnejší nežli mnohý pisár a papierový mudre, a ktorý pomerne viac platí štátu nežli mnohý «vekslový boháč» ten by nemal mať práva a hlasu, ktorého mnohý sklepníček alebo fabrikantský otrok robotník má? Nuž a sedliak, tento štátom najužitečnejší úd, ktorého najviac tlačia danky a prirážky, a ktorý najzdravších synkov dáva štátom za vojakov aby sa bili a aby vo vojne sa dali dorúbať a zabíť alebo pokaličiť a zobračkmi zostať: tento teda sedliak mal by byť vytvorený z práva a len platiť? To je už ozaj opravdové liberalné smýšľanie političnej tléhuby!

Nuž a kňaz komu že rozkazuje? Videl si ty kňaza, ktorý by porcie, danky a prirážky na ľudí vyhadzoval rozkazoval? Počul si kedy, žeby bol kňaz predpisoval koľko má dať okres, v ktorom on býva rekrútov? Alebo, ktorý kňaz rozkazuje slúžnovským úradom, čo oni majú robiť? To si nikdy nepočul, ani nevidel: tu vidíš len nedôslednosť prázdnej fúzatej papuly, ktorá len huckať chce tých, čo nemyslíš!

Keďby sa vlády a páni ablegáti nemiešali do cirkevných záležitostí, do článkov viery atď., nikdy by si nepočul kňazov politizovať; kňaz dľa úradu bráni cirkev a učenie jej. Sv. mučedelníci povinnosti pohanských štátov plnili, cisárom pohanom poslušní boli, do vojny išli, bojovali; ale ako náhle sa ich náboženstva týkali, hneď sa bránili, protimluvili a život svoj radšie položili, ako by boli mali Boha k vôli ľudom ťažko obraziť.

Prečo že počas ablegátskych posledných násilných volieb, notári, sirotskí, eksekutori, slúžnovci atď. pozanechávali kancelárie a behali po okresoch, ako by boli mali vojnu viesť proti «kurucum a labancom»? Prečo že oni neopatrovali svoje kancelárie, svoj úrad, ale chodili a pustošili práva a slobodu občanom, ktoré im zákony, od kráľa potvrdené dal?

Tu povieš pravda: «hja! to je čo iného!» a s tým si ale nedokázal nič! No vidíš, a mnohých z týchto aj zato potrestali, že zanedbali úrad svoj a násilenstvá ro-

bili, to si isto čítal už v novinkách! Včuf ale, aby si sebe mohol nestranné porovnanie spraviť medzi jedným svetským ordinárnym panákom, ktorý na široko rozťahnuté nosí svoje liberálne fúzy, a medzi kňazom: sober sebe vážno tvôj rozum ale vlastný do uzlíka a uvažuj si vážne a nie povrehne len od buka k buku to čo nasleduje:

Taký panák svetský má ženu aj deti a tieto sa musia po panský nosiť, po panský byť držané a po panský aj chované; a preto aj mnohý panák chudobným veru mnoho nedá ani o nich nestojí, a sluhom svojim len toľko dá, čo mu nezutekajú, alebo do pokušenia neprídu, aby sa sami seba kroz krádež a nevernosť nevyplácali. A keď taký panák má aj nejaký úrad, vždy pýta, žiada povýšenie platu svojho.

Ako že to vyzerá z tohoto ohľadu s katolíckym kňazom? Ja tu veru nič netajím, že sú aj v stave kňazskom takí ľudia, ktorí «trošičku» rovni a podobní sú tomu červenému a kučeravému a rišavému, ktorý od poslednej večery vstal a šiel židákovi predáť Pána Ježiša. Takíto kňazi, ktorí majú obligácie intabulované na roli «Hakeldama», ktorú totižto kúpili kňazi židovskí za tie peniaze Judášové, ktoré im poručil, keď sa šiel na vrbu obesiť, takíto kňazi nikdy nevymrú až do dna súdneho; lebo neni takého stavu na zemi, v ktorom by človek nemôhol hriech spáchať a byť zatraceným. Však ale väčšina kňazov ku takýmto nepatrí. Ja ale o väčšine rozprávam o tých, ktorí sú opravdive kresťanskí duchovní otcovia.

Ku komu že ide v ťažkom sužovaní muž, žena alebo slobodný? Ide ku pánom, ku oberferštrovi, ku kráľovskému fiškálovi, ku sudcovi alebo ku hlavnému postmajstrovi? Nie! Veď dobre vedia to tí utiskovaní, že tam len majú samé zákony, nariadenia a často aj grobianstvo; ale milosrdenstva nie, ak len ten v úrade postavený neni osobne dobrý človek a milosrdný kresťan. Kde na opak u kňaza to už jeho úrad donáša so sebou, by bol milosrdným. To chudobní ľudia najlepšie vedia; a neni takého domu farského a kňazského, kde by cez celý rok niektorý deň aj poldruha tueta vandrovných remeselníkov, tovarišov o podporu sa nestavili. V úrade postavenému zriedka zaklope vandrovný tovariš, bojí sa, aby sa mu mrzutosť neprihodila.

Keď by si ty v nejakej súrnej a náhlejšej záležitosti išiel v noci na nejaký panský dom búchať a trepať, alebo cengañ, aby si pomoc nejakú našiel, to by si ty veru pekne pochodil; tu by pán veľkomožný alebo sluha jeho hneď kričal z okna: «pakuť sa mi preč ty bezočivý kujon ožratý! Patrí sa to v takomto čase, nočnej chvíle znepokojovať? Dám ťa od žandára lapiť ak sa mi preč nepakuješ!» a s hnevom treskne oknom za tebou. Nuž id včuf v noci, o polnoci lebo o jednej po polnoci k domu farskému, a búchaj dobre a dľa chuti, a keď sa otvorí okno a povieš: je ťažko na smrť nemocný; by ste šiel ho zaopatriť, nedá sa dlho ním čakať! Kňaz vynde von, ide do kostola pre Božie telo a ide s tebou do domu. A keď od nemocného domov prišiel, a ľahne sa na odpočinok, príde zase druhý a búcha a volá: tatko mi ide zomierať, prosím poďte mi ho zaopatriť, kňaz zase

vstane a ide, zaopatrí na druhý svet sa chystajúceho pozemského pútnika.

A ty musíš uznať, že veru to je tak, že dobrý otiec duchovný to tak vždy urobí. Chceš byť teda nevďačný proti kňazovi a ešte aj šimfovať naňho? A sú predsa ľudia, ktorí sa omnoho horšími ukážu, nežli pes proti tomu, ktorý mu kúsek chleba, alebo holú kosť hodil!

A vaše dietky ku komu že majú po vás najviac lásky, dôveri a radosti? Ku kňazovi, ktorý ich tiež miluje, ako Spasiteľ to robil, on ich v náboženstvi vynaučuje, napomína, by vás ctíli, milovali a vám poslušní boli, on ich dlho pripravuje ku prvému svätému prijímaniu. Čo že sa stará taký svetský pán o vaše dietky! Nič, pravda.

(Pokračovanie nasleduje).

BESEDNICA.

Veselie.

Veselie, veselie
 Si ty len vzáena vec
 Za tebou až tak mre
 Panenka, mládenec.
 Ale ani starší
 Neopovrhnuť ťa,
 Aj tí sa ti tešia,
 Jak tej hračke dieťa.
 Lež ten, čo ťa robí,
 Ten už vie, čo sú tri:
 Ty mu všetko pojieš,
 (Popijješ a povieš),
 Včuf si ústa utri!
 Pre teba si všetky
 Povymetá vačky,
 Za čo sa mu hojne
 Ujde tej omáčky,
 Ktorá pomlúvaním,
 Hanou sa menuje
 A medzi planými
 Ľuďmi vždy v behu je.
 Aj ja som mal činnú
 Účasť vo veselí,
 Pri veľkom obede
 A dobrej večeri
 Hostov plné izby,
 Jak by ich len nabil,
 Každý sa dovôle
 Najedol a napil.
 Tu sa začne tanec,
 A mladá nevesta,

Krásna jako Venus
 Cudná jako Vesta
 Niesla sa vo výru
 Lahunkého vetra,
 Jak tá Španielka,
 Tá Kamera Petra.
 Každému sa bolo
 Radosť dívať na ňu
 Od statočných Iudí
 Verne milovanú.
 Avšak moji milí
 O tom buďte istí,
 Že jej ani vtedy
 Žihadlo závisti
 Nedalo pokoja,
 Lež do nej pichalo,
 Pomlúvu a hanu
 Tak na ňu kydalo. —
 Nuž a to tak má byť,
 Že hlúposť a podlosť
 Môže na nevinnosť
 Hádzať blato a zlosť?! —
 — Pravdaže tak, však vieš,
 Že suka v priaznivú
 Dobu poraní aj
 Holubičku sivú.

K.

Priateľská aprehenzia a fašé pre muchy p. N. N. v R.

Vyrovnal Lujz Muchay z Longs-Champsu.

Z priateľského odkazu pána Redaktora «Krešfana» v 14. čísle pánovi N. N. v R. vyrozumel som, že ten istý N. N. musel veľmi aprehendovať, keď ktosi — lebo meno si nevyložil — v jednom článku v 12. čísle «Krešfana» sviňské a nečisté muchy ohováral, im na cti utrhol a očerňoval, zato že ony robia mrzutosť kuchárkam, gazdinám, ba aj nemocným chudákom svojou bezočivosťou, smelosťou a nečistotou.

Nuž hľa! Keď by to tak v živote a v našich domoch gazdovských nebolo, veru by mu zaiste ani len na myseľ neprišlo takéto zo života vziaté obrázky na stenu «Krešfana» vyvesiť, a na čistotu ľahkomyselnejších Iudí upozorňovať, aby sa proti tomu nevyhnutnému hmyzu domácomu energičnejšie postavili a bránili, aby on také šarapaty nestváral, jedlo a iné náradie a dobrú chuť nekazil.

Najdú sa Iudia, ktorým by milšie bolo miesto múch snád susedovi, kmotrovi, rychtárovi alebo práve až pánu farárovi a kaplánovi domácomu nadávať a tých ohovárať! Nuž tie muchy, to sú len zádrapka! Lebo, aby voľakto muchy vyhováral a bránil, to sa fažko dá myseľ, lebo muchy veru u nikoho nechodia okolo stola a okolo jediel v pekných bielych rukavičkách tak, ako u veľkých pánov okolo stola lakajú, bedintri a iní v uniforme navlečení sluhovia chodia.

Mne aspoň pôvodca toho článku asi tak prichodí, ako patriarcha Abrahám, o ktorom spomienku čini sv. Písmo, že keď prinášal obeť Pánu Bohu zo stáda svojho, toľko múch počalo sedieť na tú obeť že sv. patriarcha ani sa len modliť nemôhol, čo ustavične musel zelenou ratolesťou a šatkou tie bezočivé muchy odháňať, by nepoškvrnili tú obeť. A dokladá sv. Písmo, že predsa táto obeť, pri ktorej Abrahám nič iného nerobil, len muchy odháňal, (čo aj dobrá kucharka robí) boia Pánu Bohu milá.

Aj pôvodca toho článku muchavého chceť takú Pánu Bohu a bližnému s tým veru milú službu konať, keď sa usiloval svojim poznamenaním takto muchy od jedla a od nemocného odháňať, t. j. upozorňovať s tým, aby mnohé gazdinky, kuchárky a čo nemocných opatrujú, opatrnejšie boli pri muchách.

Obrázky zo života vzaté, t. j. opisy zo života ja veru rád čítam, ba aj ľud pospolitý, aj cvičení ľudia, rozumie sa, zakaiaľ nebášia čelom do mravnosti; z toho si človek i viac zapamätá. Preto aj náš Spasiteľ vo svojich rečiach podobenstvá najradšie vzal zo života ľudského. On vyprával a porovnával kráľovstvo Božie, s kvasom, s rybami, so ztrateným grošom; vyprával o vrabcoch pri prozreteľnosti Božiej, o kúkole, o žatve, o sejbe, o svatbe, o komároch a o muškách, ktoré sa praj farizeji boja vypíť vo vode, ale zato celé veľbludy poprehltajú. Ba aj to povedal, že nie jedlo, ktoré ide do brucha a ztadiaľ do záchodu, poškvrtí človeka, lež hriech. A mnohé iné podobenstvá vzaté zo života pospolitého ľudu použil, (a toto si dobre zapamätaj) a žiadnému neprišlo na myseľ ho ohovárať: no, mal si on čo vziať! o kvase, o vrabcoch, o kúkole a o jedle, čo do záchodu ide, alebo o muchách a komároch čo vyprávať!

Len farizeji a nepriateli Jeho mrmlali, fľklali, mu nadávali a päšťami na stôl báchali od hnevu! Lazár, ktorého rany nie len psi lízali, ale aj muchy cicaly, prišiel do neba, a ten boháč evanjelický, ktorý v svojom večeradle a v salónoch múch nemal, prišiel do pekla, nie síce pre muchy, ale pre zlé srdce.

Lež ani Lazár nie preto prišiel do neba, že mu psi a muchy rany lízali, ale preto, lebo trpezlivý bol a nenadával boháčovi skúpemu, ba ani len jeho sviňským muchám, ktoré z jeho majera prileteli ku Lazárovi.

Ešte vám niečo poviem: Mnohí z vás, ktorí čítate «Krešfana», ste roľníci, ako aj ja, pravda? Keď chcete zrno zo slamy dostať, neidete pozláteným pávovým perkom slamu mlátiť a pohladkávať, lež vezmete neokručané surové a grobianské cepy, a ani sa nepýtate, či chce slama vydať zrno podobrote a či nie; prinúťte ju jednoducho cepami, a ona vám pekné zlaté zrnká vysipe. Nuž to aj taký spisovateľ má ten istý cieľ, z každého svojho článku niekoľko zlatých zrníek užitočného poučenia vymlátiť, už či smiechom, ironiou, vicovaním alebo sarkastickými poznámkami, (Čo je to? popros pána kaplána, on ti to vysvetlí) alebo priateľským posmechom, ktorý tebe na cti neškodí, najviac až by si bol pyšný, nuž to by fa trochu ako bleha poštipalo, ale bez škody.

Celý svet je plný plačom a plný smiechom, plný smutnohrou a plný veselohrou, samá komédia s plačom a so smiechom. Ja ale z mojej stránky sa radšie smejem, ako plačem; len zdravý človek sa ľúbi smiať, a smiech občerství zrazeného ducha. Veselé smavé, uradostené deti sú vždy myššie, nežli zadumčené, do seba zatvorené, lebo snád už pokazené alebo nemocné.

Priateľ článkov smiešnych tebe podáva len zrkadlo, v ktorom sa hneď poznáš; ako sa zasmieješ, poznať môžeš, že si zdravý na tele i na duši, lebo nezdravému sa smiať nechce; ako sa ale pajediš a sa hneváš, poznať, že si mrzutý snád nad takou muchou, čo ti doniesli v polievke, pre ktorú sa potom na pána Redaktora hneváš; alebo nerozumieš dobre tomu, čo si čítal, alebo si farižej, že by si radšie čítal o svojom susedovi, ako ho ohovárajú, alebo ako pána farára znevažujú, a vtedy si na duši nezdravý, a búchaš päťou na stôl v krčme a vreštiš ako pomätený, že čo neskape ten, čo to píše o muchách, tak, ako muchy kapú; alebo si myslíš, čo čítaš, že to na teba padá všetko, bárs aj pán Redaktor o tebe ani len nevie, že si na svete, a vtedy si veru nemúdry; alebo fa baby nahuckaly proti Redaktorovi, keď ich za staré drží, alebo ináč chybné; nuž a vtedy si neni mužom, ale len bábäťom v ruke ženskej.

Keď som bol ako učeň na remese v Trnave, jeden nemecký kazateľ jezuita nás vždy povolával na popoludňajšie kázne, ktoré on každú nedeľu o 4. hodine držieval, a hovoril, aby sme len chodili, že sa aj zasmiejeme a nemusíme zato platíť, ako v divadle, a to nás vábilo. Ba ešte aj luteránsky pán farár nebohý chodieval na tie veselé kázne. Sme sa veru aj chutno mnohokrát zasmiali a väčším úžitkom duchovným sme išli domov, ako keď by nás bol peklom a smrťou strašil a plašil.

On vedel horkú medicínu pre dušu do cukru zaozáľal a my sme ju so smiechom užívali; ale keď vošla do duše, celú dušu nám otriasala láskou proti Bohu a cnosti, a sme so smiechom sa učili Pána Beha poznávať, milovať, ako malé dieťa keď sa matke do očí smeje a ona jemu, vtedy ju miluje najviac a ona jeho.

Staručký ten páter jezuita ešte aj dnes žije v Trnave, je včul fažko nemocný. Pomodli sa za neho, nech mu Pán Boh odplatí, že nás tak smiechom dovádzal k Pánu Bohu, ktorého sme tak uradostení aj milovali, a báli sme sa zarmútiť toho dobrého Boha.

A veru ten kazateľ aj viac vyprával, nežli ten pisateľ o tých sviňských muchách. On svoje slová do mídrov nešnoroval, ale veci tak nám predložil, ako sa ony v skutku vo svete majú.

On v rukavičkách nevyprával, ako mnohí panáci falošní.

Ja som muchám tiež nepriateľ a preto ich aj bez všetkej lásky kresfanskej ľúbim ohovárať a im kde môžem mrzutosť robím. Ani sa nedržím dľa 8-ho príkazu: «Nepremluviš falošného svedectva proti bližnému svojemu.»

Všade zle hovorím o muchách, ešte keď aj nejaké poučenie z nich pre seba beriem. Udám ti jednu udalosť z mojego detinstva, ktorej udalosti na mňa učineny

dôjem ani len nadávanie priateľov múch nenie vstave z pamäti mojej vymazať. Moja majstrova ma vystrojila na trň, aby jej doniesol syrovú homôľku. (Na Horniakoch to volajú «tvaroh», t. j. čerstvý syr, alebo aj vo vrecku presovaný, ktorý v prese dostane podobu veľkého srdca, nie mäďového, ale syrového.) Ako tak prehlídam a mustru držím nad syrovými homôľkami, ktorá by bola z nich tá najväčšia, tu pride naraz jedna panuša, vezme homôľky do ruky, váži ich, prezerá a hovorí: Vy jedna nečistá žena! Kto že vám taký syr od múch zanečistený bude kupovať na slíže a na štrúdlu? Hanbite sa! Chuderka tá ženička sa tak zaprlila ako oheň od hanby, keď sa ostatné homôľky syrové predávajúce škodoradostné ženy začaly smiať, a zutekala od hanby preč. Naučila sa zaiste druhý raz homôľky tilanglom prikrývať, keď svoju nedbanlivosť hanbou musela zaplatiť, a k tomu ešte aj tie poznámky musela počúvať, že aby si aj tvár očistila; bola chuderka pehavá, za čo už nemohla, lebo vraj vyzerala ako jej homôľky od múch popraskané. Ja som tú ženičku lutoval, a to nemôžem zabudnúť.

Pri mojom obchode musím aj hauzirovať. Keď tak v lete do chalúp vkročím a zbadám, že nemocný nejaký bez seba leží a dva-tri regementy múch sedí chudáčkovi na tvári, na očiach, na nose, na ústach, a on ani obháňal sa nenie vstave a trpí ešte aj túto nepríjemnosť od múch, vždy mi srdco stisne ľútosť nad ním a žľe mi napuchne zase nad nedbanlivosťou domácich.

Keď ale lenivý gazda alebo sluha až do samého rána spí a slnko mu cez okno nakúka, že čo už nejde do roboty, nuž takému vždy doprajem, nie dva regementy, ale celú armádu múch, aby mu obsadly tvár, ako vrany v zime stodolu, alebo orechový strom.

Medzitým Stvoriteľ náš aj toho najpodlejšieho živočicha v očiach ľudských nám dal, alebo za pokutu a za trest pre Adama, alebo ku našemu poučeniu.

Svätí otcovia porovnávajú zlé, nestydaté a iné myšlienky s muchami, ktoré nás bezočivo obletujú, milia a mrzutosť našej duši robia. Mucha v pavučine zamotaná od pavúka, a vycieaná od neho je živý obraz hriešnika, ktorého diabol so zlými zvykmi, náruživosťami tak zamotal v svojom saku, že sa hriešnik bez zvláštnej milosti Božej nevyvoce a padne ako korist a obeta večného zatracenia. — Hriešna duša zanečistená mušincami hriechu smrteľného sa Pánu Bohu viac oškľiví, nežli sa oškľivily tie syrové homôľky mušacie tej mestskej panuši. Mucha v zime zmeravená a zdrevenená je opravdovým obrazom hriešnej duše, je jako mrtvá, zmeravená pred Bohom, a až vtedy sa rozoberie k životu večnému, keď slniečko milosti Božej ju zohreje.

Vidíš, toto nepríjemné stvorenie Božie mucha je v našich domoch spolu aj hotová živá látka ku spasiteľnému nášmu poučeniu. Pánov nevidíš mnoho ku spovedi chodievať, kázne nepočúvajú; muchy, ktoré by im mohly k poučeniu slúžiť, zo svojich salónov povyháňajú, a tak ani nezbadajú, že ich zanečistené svedomie by si mali v sv. spovedi očistiť, tak ako si oni starostlivo nechávajú čistiť svoje od múch z ulíc zanečistené okná.

Sv. František salezský upotreboval muchu ako nástroj pokánia a seba zaprenia. On bol plechavý, bol biskup. Raz keď bol v kostole, ustavične ho prenasledovala jedna mucha, po tvári, po holej hlave mu lazila, na oči, na nos sedala, aj na ústa a pod nos, a to pod celou službou Božiou. On sa ani nehnul, túto bezočivú neprijemnosť od muchy, ktorá ho veksovala, znepokojovala, trpezlivo zniesol, a ten nemilý cit obetoval P. Bohu, že však nie od muchy, ale od diablov zaslúži byť hriešnik trápený. Vidíš, mne keď by niekto len s perkom alebo so slamkou keď driemem, papral pod nosom, bych mu dal zato skoro oflinek v hneve, a ty tiež tak: znak, ako ďaleko stojíme v trpezlivosti od sv. Františka. Keď ti mucha na ústa sadne a ti pokoja nedá, myslí si, to snád Boh poslal tú muchu, abych sa rozpamätal, že moje ústa zaslúžia trest pre ohováranie, pre hrešenie, nemiernosť, špatné reči atď.

Hriech smrteľný je ako jedovitá mucha, ona nie len na cukor, na ocet a na iné články potravné sedá, ale aj na zdochlinu, a napije sa jedom mrtvolky, a otraví aj človeka. Je tomu viac rokov. V trnavskom vikariáte na hornom Slovensku vyšiel jeden pán farár na strnisko ku žencom. Sadla mu na nos mucha, poštipala ho, otravila mu krv a on za krátky čas chudák otravený od muchy za 24 hodín zomrel. Mucha doletela so zdochliny a doniesla v rýlku svojom jed. Hriech ťažký práve tak rýchlo zabije dušu. Každá mucha nám volá: «Varuj sa hriechu a jedu jeho». Malé zviera môže človeka zabiť, tak aj jedna jediná myšlienka nečistá je vstave dušu usmrť smrťou večnou a hodiť do ohňa večného.

Pred Stvoriteľom nenie nič malé ani veľké, všetko ho musí chváliť, ešte aj tá mucha, pre ktorú sa hneváš na pána Redaktora.

Vieš, nerob tak, ako pavúk robí. Pavúk z toho istého lúbežného kvetu, z ktorého včelička berie mäd a vosk, on zase z neho ťahá jed. Aj ty z článkov, bárs aj nepatrných ber si mäd poučenia a nie jed, aby si sa hneval a nevieš ani prečo. «Kresťan» tebe, bárs aj jednoduchý, domáci ale zdravý a čistý pokrm duševný podáva v rozmanitých článkoch. Aj človek musí mať premenu v jedlách, ináč zunuje pokrm, a dostal by aj «škorbut» nemoc ústnu. V niektorých článkoch politických sa skoro od hnevu rozpučíme, v druhých sa zasmútime, aj snád zaplačeme, v iných sa chutno zasmejeme, čo vám slúži ku zdraviu atď. A v každom sa niečo poučíme, až chceme. Teda nehnevaj sa na toho, ktorý chce aj od teba muchy odháňať, on to zo srdeca a z lásky k tebe robí. Ak ale to nechceš, nuž nedbám, nech muchy stvárajú s tebou čo chcú. Pekné pozdvavenie nie muchám, ale tebe.

Lujz Muchay de eadem,

ročník a zo 48-ho roku vyslúžený honvéd tizedeš.

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Podáva: *Ján Straka.*

Z Močidlán: Ján Onderčo, sbierka levočskej processii 35 korún; z Ameriky: Juraj Harčarik 38 korún;

z Haršaga (šarišská st.): N. N. 20 kor. 60 hal.; z Košic: N. N. 10 kor.; zo Šalgova: Ján Galko 6 kor.; z Prešova: N. N. 25 kor. 80 hal.; zo Sabinova: nejmenovaní 4 kor.; z Ružomberku: Ondrej Závodka 1 kor.; z Gelnici: Terezia Frics 2 kor.; zo Sabinova: Jozef Štefanik 1 kor.; N. N. 2 kor.; z Paňovec (abaujská st.): N. N. 8 kor.; Maria Béreš 2 kor.; Alžbeta Béreš 1 kor.; Maria Török 1 kor. 50 hal.; Anna Boháč 2 kor.; Maria Angyal 1 kor.; Anna Szaszvany 20 hal.; Maria Gyogyó 40 hal.; z Dojných Repas: (spišská st.) Michal Ceplica 20 kor.; N. N. 2 kor.; Andrej Tomáš 2 kor.; z Vidernika: N. N. 48 kor.; z Košic: Maria Grega 2 kor. 80 hal.; z Iglova: katolícky spolok 24 kor., Zuzanna Labuda 2 kor., Julianna Panos 2 kor.; z Prešova: N. N. 4 kor.; zo Svini: N. N. 9 korún 74 halierov.

CHÝRNIK.

Pút do Ríma. Asi 1500 pútnikov odcestovalo dňa 24. t. m. s tromi vlakmi do Rímu. I zo strán slovenských videli sme veľké zástupy sa hrnúť ku nádražiu. Niektorí z nich ale museli sa vrátiť, lebo nedostali kartu cestovnú. Chyba bola aj to, že sa tu o Slovákov nik nepostaral, a z ľudí, ktorí starosť o pút na hlave mali, nikto slovenský neznal; ba si tu robili niektorí, ináč čestní páni ešte aj posmechy keď videli toľko Slovákov a Sloveniek. Chyba bola aj to, že neposlali Slovákom iba maďarskou rečou pisané knížky opisujúce cestu a pobočnosti.

Kardinal arciknieža Vaszary, ktorý mal viesť pút národný do Rímu ochorel v deň pred pútom, a poveril arcibiskupa kaločského Császku, aby vedenie národného pútu prevzal.

Voľbu mešťanostu mali dňa 18. t. m. v Prešporoku a vyvolený bol jednohlasne dosavádnny námestný mešťanosta Theodor Brolly.

«**Slavia**» a «**Torna-klub**». Pražský sportovný klub «Slavia» a maďarský «Torna-klub» závodily na veľkonočné sviatky v Pešti na takzvanú «kopanú» (Fussball-Match), pri čom Česi dobyli skvelého víťazstva na celej čiare. «Magyar Szó» píše, že «od složenia zbrane pri Világoši maďarská udatnosť takej hanby neutrpela.»

Z parížskej výstavky. Vo veľkonočnú nedeľu navštívilo parížsku výstavku 118.630 osôb, nepočítujúc v to výstavníkov a iných so svobodnými kartami. Niektoré pavillony nie sú ešte prístupné, lebo nie sú vo vnútre hotové. V uhorskom pavillone je vináreň a hrá cigánska banda; podobne v rakúskom. Sibírska výstavka je v budove moskovskému Kremľu napodobnenej. V ruskom pavillone je jeden veľmi zvláštny predmet, a síce úplne z drahokamov zhotovená mapa Francúzska, dar od cára francúzskemu národu, ktorú ruský poslanec odovzdá

präsidentovi republiky slávnostným spôsobom. Táto karta tvorí štvorhran vo veľkosti □ m. Drahokamy sú napospol rozdielne, ani dva rovnaké. Rieky sú označené platinovými nitkami, hlavné mestá jednotlivých departementov veľmi krásnymi kameňmi; tak na príklad Paríž ohromným rubínom, Marseille veľkým smaragdóm atď. Na tomto drahocennom umeleckom diele pracovalo 80 osôb za tri roky! Smaragd, ktorým je mesto Marseille označené, stojí 18.000 rubľov. Celá mapa predstavuje hodnotu poldruha milliona rubľov!

Pút ku veľkému sv. Krížu. 5-ho mája tohoto r. pojde procesia z chrámu pp. Františkánov (IV. okres) ku veľkému sv. Krížu. Pút tento trvá dva dni. A síce nasledovne: V sobotu, 5. mája o 5. hodine ráno bude svätá Omša za pútnikov a o pol 6-tej hodine sa už v mene Božom pohneme na železnicu (k západnej rakúskej stanici), o pol 7. hodine pohne sa vlak z Bpešte. Na železnici povezieme sa až po Dorog a z Dorogu pojde sa asi 3 hodini pešky ku sv. Krížu. V nedeľu, 6. mája bude svätá omša ráno, a po vykonaní pobožností pohneme sa nazpät do Dorogu, tu sa zase o 2 h. 42. m. pohne s nami vlak, a do Bpešte dorazíme o 4. h. 35. m. Ti nábožní veriaci, ktorí chcú účasť vziať na tomto sv. púte, nech sa hlásia v sakristii pp. Františkánov najneskôr do 30. apríla. — Cena železnice z Bpešte do Dorgu a odtiaľ nazpät: II. trieda 1 zl. 60 kr., III. trieda 1 zl. Jestli sa nás nasbiera 250 do 300, vtedy môžeme ísť s osobitným vlakom a aj pán farár pôjde s nami. V Bpešti dňa 28. apríla 1900. Adolf Rösler, spevár.

Oheň. V spišskej Lubici dňa 18. t. m. 18 domov a 43 stodôl zhorelo.

Uhorské kone do Afriky. Z Rjegy oznamujú, že dosiaľ išlo tadiaľ do južnej Afriky 4467 koní, ktoré kúpila anglická vláda k vojenským cieľom.

Pustili ho. Do 14. t. m. mali poslať z Ameriky dôkazy proti Štefanovi Zajacovi, ktorý obvinený je z krádeže zlata. To sa nestalo, následkom čoho okresný súd v Liptovskom Sv. Mikuláši pustil Zajaca na slobodu. Tento chce teraz žalovať tých, čo ho chytili a uväznili dali.

Smelý chlap. V Miškovei istý Jozef Dárai, 27-ročný zlatník, prestúpil na židovstvo, aby si mohol vdovu Grossmannovú pojať za ženu. Grossmannová má štvoro detí. Dárai musel sa podrobiť aj židovskému «krstu».

Never liberálom. Ludové shromaždenie odbývalo sa pred pár rokmi v Rúžomberku. Medzi inými vynikal na ňom Ján Štefček, tamejší r. k. učiteľ, on predpovedal hlasite sľub, ktorý za ním ľud odriekal. «Vernými zostaneme ľudovej strane až do smrti» boli slová učiteľa a pritom pozdvihol dva prsty hore. «Vernými zostaneme

ľudovej strane až do smrti» boli slová 5000 prítomných ktoré tam odznali, že sa rýnok zatriasol. Prišla na to volba. Ludovú stranu o tristo hlasov ozbyjali liberáli. Medzi nimi vynikal Julo Griell tamejší pravotár, lebo keby tento bol jako predsedä volby svedomite zachádzal, ľudák by bol zostal vyslancom. Sotvy dva roky sa minuli. Prišla nová volba. Ján Štefček, tento stĺp ľudovej strany poznajúc, že mu táto strana k ničomu pomôcť nenie vstave, opustil ju, stal sa liberálom, ponuknúť mandát Angyalovi. hlasoval naňho, ačpráve posmešne sa osvedčil, že si zadrží ľudové presvedčenie. Náš Griell ale bol praktičnejší, on poznal, že zle urobil, a predvidiac, že jestli by ešte ráz takú volbu previesť mal, môhol by jeho syn apatekár bezpečne apatéku, ktorú v dome svojho otca má, zavrieť, preto pri tejto volbe sa odtiahnul. Nový ablegát Angyal vidiac zásluhu Jána Štefčeka, tie mu tak chce odmeniť, že mu vykoná penziu a učini ho rychtárom Ružomerským. Pol druhu roka nebola zaplnená stanica rychtárska len k vôli nemu! (Chvalitebná vec. R.) Všetko bolo už zariadené. Penziu z 1280 korún pozostávajúcu mal už liberál učiteľ ako na dlani, tak tiež rychtársky úrad. Lež čo sa stalo! Na rychtársky úrad dostal chuť medzi tým i Griell. A hľa Angyal poznajúc, že predsa tento pri budúcej volbe mu viac môže pomôcť násilenstvom jako Štefček, nechal učiteľa, a pomôhol Griellovi k rychtárstvu. A penzia je fuč. Tak tehdy rychtárom ružomerským je Griell; p. Štefček teraz rozmýšľa, k Jakej strane sa pripojí, lebo ľudovú stranu on zapovrhnuť, a liberáli zas jeho oklamali. Mnohí sú tej mienky, že sa pripojí k tej slovensko-ľudovej strane, ktorú Salva hlásal.

Pút do Maria Cellu oznamuje et. čitateľom Krešťana Jozef Krištofý z Trnavy. Pút pohne sa z Trnavy 7-ho mája ráno; možno sa pripojiť aj v ten istý deň v Prešporoku odpoľudnia o 3-ej na zelenom ringu.

Zázračná moc elektriky. Nasledujúce osvedčenie máme po ruke: Pánu Albertovi Müller! Moja dcéra, ktorá na padúcu nemoc vysoko postúpenú trpela a na vzdor všetkým lekárskeým prostriedkom od tejto strašnej nemoci oslobodiť sa nemohla, poďakuje svoje vylečenie sa jedine len vášmu dvojnásobnému elektro-magnetickému krížu Nr. 86.967, po upotrebení ktorého na vidom očí svoje predošlé sily nazpät obsiahla. S výrazom najhlbšej povďaky značím sa s úctou S. Graf, v Battyánfalve. Preto môže sa dvojnásobný elektro-magnetický kríž Nr. 86.968, ktorý u Alberta Müllera, 5. okres, Kálmán-ulica 19/D je dostať — všetkým tým odporúčať, ktorí na padúcu nemoc, lámku, lúpanie, záduch, hučanie uší, ďalej na všeobecnú slabosť trpia.

Jako najlacnejší a
dôvery najhodnejší

PRAMENĚ PRE ZAKÚPENIE SEMIAČKA odporúčame

EDVARDA MAUTHNER-a

kupecký obchod semiačka c. a kr. dv. dodavateľa
v Budapešti VI., Andrassy-ut 23.

DOMÁCI LEKÁR.

Suchotiny.

Dalej ostrý vietor, lebo bárs aj bez vietra zjavivšia sa zrazu zima, alebo dážď: toho všetkého má sa chorý velice chrániť. Lež áno, v neskorších hodinách, keď slnko jemné svietí a celú prírodu zohrieva, tieho za vetrom sa prechádzaj, lebo s dákou lahodnou prácou sa zaoberaj: to hľa je pre chorého. Zvlášte ale odporúčaj môžem chorému, aby v teplých tichých dňoch vyhľadal horu, líku, alebo iné miesta, kde dub, jedľa a rozmanité kvety tannín (sfahujúca a následkom posilňujúca látka) a iné liečivé látky vydychujú a povetrie nimi preplňujú.

Jedľové hory považujú sa už od dávnych čias za veľmi liečivé a zdravé miestnosti pre suchotárov. Vôňa pochádzajúca zo živcových výdychov jedlín je ovšem znamenitý prostriedok nielen rozoberajúci, ale aj slabé čuvy posilňujúci. Táto vôňa prekáža hnilobu, a pretvori hnilé zlé povetrie; preto aj už od prastarých čias upotrebili kresťania temián — ktorý je tiež len živica zo stromov ihličnatých vytečená — ku napraveniu zlého vzducha v preplnených ľudmi chrámoch. Aspoň myslieť môžeme, že zaiste aj zo zdravotného ohľadu volila si cirkev práve temiánov dým ku bohoslužbám, ku pohrabom a ku posviaciam rozličným. Jakú má živica rozobierajúcu silu, na to poukazuje nám aj tá obyčaj ľudu, že si zlý, boľavý zub vložený do zuba temiánom liečia. Každý vie, že takéto liečenie mnoho nestojí preto, lebo zub sa od neho rozsype, ba obyčajne nakazí sa aj vedľajší zdravý zub od temiána. Tak podobne dobre vedia v hospodárskych domoch, že pri zabijačkách, keď zaklatý kus dobre obaríť chcú, nuž posypajú mu štetinu na chrbte prachom živcovým, aby sa štetina ľahšie vytrhať dala.

Preto aj živica a temián je ako domáci liek v mnohých pádoch veľmi vzácny, a preto aj vôňa živcová jedľových stromov je pre zanečistené choré pľúca výborne účinkujúca.

Kde teda také jedľové hory nachodia sa, nech chorý čím častejšie sa v nich zdržuje. Ale aj dubové hory sú tiež veľmi zdravo účinkujúce pre každého. Dub obsahuje v sebe jednu trpkú látku: «tannin» menovanú. Tento tannin zľahuje a s tým posilňuje čiasťky tela, s ktorými do spojenia príde. Vieme, že na pr. garbiari ku vyrobeniu koží potrebujú dubové kvôry, lebo v nich nachodia si tannin znamenite soslňuje kožu, aby bola trvácnejšia a sa chytro nerozhádzala, nepokazila. Dubový strom ale svojimi listami, ako by pľúcami, tiež dýcha do seba povetrie, a vydychuje ho zase napravené tanninovou trpkou vôňou. Preto aj ľudia v takých dubových horách bydlia, ako na pr. horári hajníci a pastieri bývajú zdraví a silní.

Keď ale nastávajú celkom teplé, temer horiace dni, a keď včasné ráno nenie už viac tak chladné, že by aj slabý človek bezpečne nemôhol vonku sa zdržovať; teda zvlášte v mesiacoch máji a júni, vtedy najzdravšie je prechádzaj sa za hodinu od 4-tej do 5-tej hodiny ráno. Prečo? Preto, lebo cez noc všetok dým prach, a iné vý-

pary sa usadnú, a skrze hmlu a rannú rosu posbierané ztratia sa, tak, že povetrie je tak čisté vtedy, že ani čistejšie už byť nemôže. K tomu aj prebudiace sa kvety a rastliny začínajú mohútno vydychovať rozličné jemné liečivé vône, ba aj tá čerstvosť miernochladného ešte vzduchu len blahodarne účinkujú na zdravie človeka v poli sa prechádzajúceho.

Kedysi v Ostrihome učil ma jeden slabý chorľavý professor benediktín (Acsay). I začal tento pán v máji každý deň o 4. vstávať a prechádzal sa v poli asi za hodinu. Nuž premenil sa veru na podiv! Ztuchnel voľačo, a tvár tak sa mu vymladila, že to bolo až radosť.

Teda kto je chorý na pľúca, nech priviká na tie ranné prechádzky, ale s veľkou obozretnosťou! Nech sa ľahko neoblieka, a po prvú nech len krátke prechádzky robí, a zbadá-li, že by ho zima prechádzala, nech sa hneď vráti a zaje si lebo vypije dačo dobre teplého, a ta sa potom do postele, a nech čaká až bude povetrie teplejšie.

Hovoril som, že je veľmi osožné aj v noci na čerstvom povetrí sa zdržovať. Jako toto máme rozumieť? Jako to možno, keď človek spí? Nuž aj to je možno. Kto má dve chyže, v jednej nech spí, od druhej nech nechá dvere otvorené, a v tej druhej nech nechá aj čo len jeden oblok tiež otvorený cez celú noc, aby takto čerstvé povetrie pristup malo až do miestnosti nočného odpočinku, a preda človeku nezaškodilo.

Mnohí si myslia, že nočné povetrie pre spiacého človeka je škodlivé; aspoň kto po prvý raz spí na pr. vonku, cítí ráno keď sa prebudí bolenie hlavy. Ale nočné povetrie preda ani najmenej nenie škodlivé, len pravda, chrániť sa musíme prechladnutia. Niektó ovšem môže pri otvorenom obluku samom mať svoju posteľ keď spí, a nič sa mu preto nestane; slabší ale človek toto by nevydržal.

Ja aspoň môžem tvrdiť, že keď som ja bol chorý, otváral som tiež na noc oblok, a posteľ mi bola pri samom obluku, a nič sa mi nestalo; ba o mnoho lahodnejšie som sa cítil ako vtedy, keď pri zatvorenom obluku som spal. Pred tým mi ráno vždy zima bolo, a keď som v studenej otvorenej chyže prenocoval, z tej rannej zimy necítil som nič, a spal som o mnoho lepšie. Jak to mohlo byť? To bolo preto, lebo každý človek cez noc o mnoho hlbšie dýcha; pľúca spiacého človeka pracujú dva aj trikrát tak silno, ako cez deň. Telo ustáté žiada totiž mnoho dobrého povetria, a preto pľúca v noci mohútno povetrie do seba vľahujú. Je-li to povetrie dobré, ustáté telo si aj dobre odpočine a sa obživí, čo len pri otvorenom obluku docieliť možno.

Čo že ale má robiť chudobný, keď len jednu a to malú izbu má, v ktorej pri otvorenom obluku spať by bolo nebezpečno? Nuž taký si musí zase ináč od toho pomáhať. Aspoň cez celý deň nech nechá pootvárané obloky, aby čisté povetrie preniklo všetky kúty v izbe. Môže tiež pred nočným odpočinkom vlniť na vonok a niekoľko rázy hlboko vdýchať do seba vonkajšie povetrie.

(Pokračovanie nasl.)

Bazilika sv. Petra v Ríme.

Teraz zavedieme et. čitateľov zase ku hrobu sv. Petra, jakožto prameňu viery celého kresťanstva. Chrám svätého Petra má, ako vidno, veľký priestor pred sebou, v prostred ktorého vypína sa jeden kamený stĺp. Tento stĺp kedysi tiež tu voľakde stál, ale vtedy slúžil za okrasu pohanským tyranstvám, keď prvých kresťanov pred divé zveri hádzali, alebo keď cisár Nero urobil si fakte horiace z kresťanov. Nero dal totiž do koži zašif a smolou obliať kresťanov, a takto pripravených postavil vo dva rady, a dal tieto živé fakte zapáliť, aby dokázal, že on je mocnárom v Ríme jediným a nie Kristus. A keď konečne aj sv. Petra dal na kríži usmrťiť, domnieval sa, že s ním vykorení aj celé kresťanstvo.

No, zúriaci tyraní a jejích dravé zveri, jejích sláva a moc pomínuly a na tom istom mieste vystavili si kresťania preslávný chrám nad hrobom prvého pápeža, a na tom istom mieste hlása dnes ten starodávny kamený stĺp v jednom nápise:

«Kristus zvíťazí, Kristus panuje, Kristus rozkazuje, Kristus nech zachráni ľud svoj odo všeho zlého»!

V pravo a v ľavo od stĺpa sú ohromné vodostroje, z ktorých mocné prúdy vody ženú sa do výšiny. A všetko čo tu vidíme pred chrámom je tak veľkolepé, že človeku i mimovoľne prichodí rozmýšľať a precítiť, že: «sväté je miesto do ktorého vkročíme». Skutočne, len s najhlbšou úctou a pokorou možno vkročiť do chrámu sv. Petra, cisári a kráľi, svätí, boháči a žobráci putovali sem ku hrobu sv. Petra.

Cisár Konstantín sem položil korunu svoju. Theodosius v rúchu kajútnom prosil tu o pomoc proti nepriateľovi a zvíťazil. Belizár zvíťazivší nad Barbarmi, tu položil svoje vavríny. Atila tento krvožížny tyran tu sa premenil a stal sa krotkým ako holub. Alebo Alarich, ktorý podmanil polovicu temer sveta, tu pri hrobe sv. Petra složil zbraň, a padol pri hrobe na kolená. Kto-že by vedel vypočítat toľkých mocnárov, ktorí hľadali posilu ku snášaniu tiarch? Kto by znal pospomínať toľkých pútnikov, ktorí tu nariekali a oblahčení v duchu sa vrátili?

Veľbnosť «sv. Petra» (to sa na krátko menuje chrám) je ťažko opísať. Čo kedysi ľudia veľkolepého len vymysleť mohli, to všetko tu vidíš po hromade. V pohanskom staroveku obdivovali ľudia prekrásne stĺpy rímskeho námestia, no v chráme sv. Petra vidíme také stĺpy, proti ktorým staroveké pohanské sú len hračkou. «Pantheon» bol pohanský ohromný kostol, v ktorom každý pohanský Boh mal oltár sebe zasvätený, a vo sv. Petre samé to prostrednie kľenutie je tak veľké, ako bol Pantheon. Veľká bazilika ostrihorská lahodno vmestí sa do chrámu sv. Petra. Hroby 23 pápežov sú tu ako samé chrámy, ktoré by bárs ktorému veľkému mestu k sláve slúžili. A tieto obrovské rozmery pilierov, steny zlatom a striebrom sa skvejúce, obrazy najvýbornejších umelcov sveta, sochy mramorové zakladateľov všetkých reholí a celá sláva tohto staviska: to všetko nad hrobom chu-

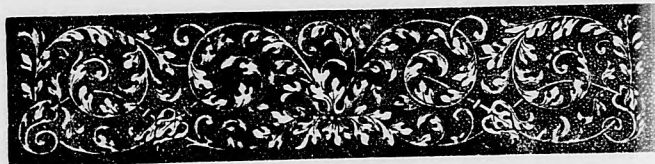
dobného rybára hlása božský pôvod kresťanstva. — Apoštol leží tu v hrobe mramorom sa ligotajúcom. Okolo hrobu tohoto 89 zlatých lampí svietí vo dne i v noci. Nad ním 28 metr. vysoký oltár je, ktorý vo svojich štvorých stĺpoch relikvie svätých skrýva. A hore vo výšine pri začiatku kľenutia na zlatom grunte ohromné písmeny hlásajú svetu: Ty si Peter a na túto skalú vystavím cirkev svoju.

Ku hrobu sv. Petra pochovávali svätých pápežov, a iných svätých, ktorí učenie Ježiša Krista životom svojim oslávili. V štyroch pilieroch kľenutie stredné držiace sú štvore kaplnky zkrýté. V kaplnkách týchto tie najdrahocenejšie relikvie sv. Petra opatrujú: kopiju, ktorou Longinus preboril bok Spasiteľa, ručník sv. Veroniky, kus zo sv. kríža, a lebku sv. Andreja apoštola. Za hrobom sv. Petra ale nachodí sa z dreva robený jednoduchý trón sv. Petra, ktorý štvorí svätí otcovia (z bronzu) držia. Toto je teda tá chýrna *Kathedra*.

Musíme spomenúť i podobizeň sv. Petra z bronzu uliatu, ako na tróne sedí, v ruke držiace kľúče. Nohy tejto sochy sú už celkom ako zmyté od premnohých bozkov pútnikov.

Nuž pokloňme sa v duchu pred sv. Petrom i my, et. čitatelia. On ako základná skala našej cirkve modlí sa za cirkev, aby svodcovia jej nepoškodili. U tejto skaly hľadáme posilu proti pokúšeniam vo viere, a milosť božia nás isto udrží na pravej ceste.

Riman.

DOPISY.

Spod Starého Hradu (Trenčiansko).

Mnohovážený Pán Redaktor!

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Buďte tak láskavý týmto mojím pár riadkom vo všeobecnom milom «Kresťane» miesta dopriať.

Naša malá, chudobná dedinka Nezbud-Lúčka leží pri samej železničnej čiare. Pole tu máme dosť mizerné, a parcelky tak rozdrobené, že by ich aj kura prekročilo. V blízkosti železničnej čiare máme dve bane kamenolomné obečené, z ktorých všetko zkalie spotrebuje železničná spoločnosť, a preto všeobecne známy z našej obce židák od pár rokov bol podujimateľom lámania tej skaly. Vrtal na meter hlboké diery do nej, a skrze svojich feuerverov nabíjal ich dynamitom, a dal komandovať: «feuer!» (oheň) na našu obec. No, aj nerozumné stvorenia sliepky, keď toto hrozné bombardské kommando počuly, v strachu pred smrťou utekajú pod stavania do kútov sa ukryť, a v tom zahrní aj z dvanástich nábitkov jedno za druhým, bum, bum, bum!! Kamenie sa sype na domy, a drví, lomí strechy domov až hrôza človeka prechádza!

Zahrady a zahradné stromy, keď má byť na nich najlepšia úroda, bývajú znivočené. Jedným slovom všetko kazí kam len padne ten kameň.

Naši občania, nadovšetko obecné predstavenstvo so založenými pod pazuchou rukama sa len díva, čo sa to všetko robí. Ale Pán Boch chráň sa ohlásiť; nemá tej odvahy ani smelosti nikto! Prečo? Preto, pretože židákovi je každý dlžníkom, každý musí byť aj jeho otrokom preto! A potom! veď je aj pánom podrychtárom, nuž takým je slobodno všetko! Veď by si ani nemali večierkami a sviatkami kde posedieť; jak nie v kréme u žida, keď by sa s ním pohnevali.

No, vzdor všetkým vyš uvedeným príčin, z našej obce ešte predsa som nevidel takého, čo by bol chodil po dobrých ľuďoch; to sa ešte nestalo, až do 3. februára b. roku zo soboty na nedeľu o 3. hodine v noci z okolo jachajúceho nákladného vlaku z komína do najbližšieho pri kolajnici stojáceho a slamou pokrytého humna na hornom konci dediny zahodilo viac žeravých iskier, ktoré zúrivý výchor natoľko rozduchal, že za jednu hodinu z celej obce — vyjmúc 5 domov dolného konca — ani len popola neostalo na tom mieste. Dedinka bola mimo 3 domov celá z dreveného materiálu budovaná, a preto v takej rýchlosti vietor hnal tento strašlivý živel na celú dedinu, tak že ľudia sotva svoje spánky zanechali a v spodných oblekoch vlastné životy ratovať mohli. Utekali pred zúriacim plameňom až na dolný koniec dediny. Ku rieke Váhu bol prístup znemožnený; pretože plameň šikmo na dol šibal až do pol Váhu, a preto jedným slovom nikto si nič neratoval, zhorelo i jedno 6-ročné chlapča.

Ľudia po tomto ťažkom navštívení Božom porozchodili sa do susedných dedín, každý ku svojim príbuzným, a najviac do najbližšej dediny Strečna.

Cteným čitateľom by snáď bolo nápadné, že jako sa vybuduje táto už celkom znivočená dedinka, nuž poviem to nasledovne: «Pod trestný zákon padá každý uhorský občan, ktorý úmyselne buďto z jakejkoľvek nepozornosti jakýkoľvek požiar zapríčini! A tak aj Košicko-oderbergska železničná správa sa zpod tohoto zákona neviníma, ale berie k práci budovania všetkých zhorelých na vlastné útraty domov.

Ale chyba je, že nám naložili, aby sme si murárov a tesárov sami obstarali. Nuž kto ich ale platiť bude? Ľud veru nemôže platiť. Tuším by nám chceli obecné peniaze pobrať na to čo asi 3000 zl. činí. Nuž taká hľa pravda panuje u nás. A naši predstavení chudiatka tak budú tančiť ako im páni a židia zahrajú.

Namiesto flaše ale, odporúčam našim predstaveným časopis «Kresťan», to jest dobrý radca i učiteľ pre takých predstavených a nekoštuje mnoho: posluchnite-že ma, neobanujete! Váš priateľ

Starohradčan.

Poznámka R. S obecným majetkom nakladá sama obec skrze svojich predstavených. Ak by teda občania nechceli zmárniť pre hriechy cudzých boháčov svoje obecné peniaze, nuž vtedy ani tí predstavení nesmeli by pristáť na odnímanie majetku obecného. Také jednanie

rovnalo by sa kmínstvu, a žobrákom ešte aj tú kapsu ukradnúť je skoro taký hriech, jako svätokrádež. Aby predstavení čítali «Kresťana», to je múdra rada. Liberáli tak robia, že svoje bezbožné noviny v slovenskej i maďarskej reči jednoducho pošlú obciam a poplatky žiadajú aj berú z obcej pokladnice. Či-že si takéto noviny volaktorá obec žiadala? Pravda nie! Nuž pošlite ich nazad, a nedávajte ani krajeiara z obecného, veď ste nepredplatili na ne. Väčším právom by mohli obce nášho «Kresťana» držať z obecného!

Krakovany.

Niekoľko úprimných slôv Evanjelikom okolia vrbovského.

S hlbokou úctou prosím pána Redaktora o napravenie a uverejnenie mojich riadkov.

Včul dosť často ozve sa kto-ten v jednom lebo druhom ľudovom časopise z našich strán; pred pár rokmi to nebolo. Je to dobrý znak, že sme sa zobudili, že žijeme a pracujeme. A tak sa patrí, lebo: «kto chce žiť, musí aj pracovať». To porekadlo platí aj v politickom občianskom živote. Len to je chyba, že nie sme v dobrom ešte celkom stáli a dáme sa vetrom rečí, sľubov a hrozieb nepriateľov našich klátiť.

Sme tu vo Vrbovom, ako už celému svetu známo, katolíci a evanjelíci. Rodom výlučne Slováci.

Židia a naši jednotliví nepriatelia, aby rozopru urobili a tak plány našich vodcov prekazili, hovoria evanjelikom: «Čo vás po tých spolkoch, však je to všetko len katolícke, maďarské atď. A zbadal som, že týmto hlúpym rečiam mnohí veria a dľa toho jedajú; preto si držím za povinnosť proti tomu pár slov prehovoríť, aby sa naši bratia evanjelíci nedali mámiť lebo s tým i sebe škodia.

Že potravný spolok, na ktorý istí psíci najviac brechajú, není výlučne katol., dokazuje nielen názov, ale aj väčší počet záhorských akcionárov, jako aj podpredsedenstvo ev. pána farára a daktorých evan. výborníkov. Že by bol ale ten spolok maďarizátorský, to sa nijako dokázať nedá. Jestli však niekto, ako počúvam oproti horlivejšie smýšľajúcim Slovákom nezdvorilosťou sa prehrešil, to není dostatočná príčina spolok nepodporovať. Lebo čo sa jednotliví prehrešia za to sa vo všeobecnosti nemôže. Pre jedného lebo dvoch zapovrhnuť celý spolok, to je nezmysel.

Každý potravný a kresťanský úverkový spolok má za najhlavnejší cieľ vymaniť ľud kresťanský bez rozdielu viery a rečí zpod úžery židovskej, pod ktorou jak katol. tak evanjelíci stonú v jednakej miere. (U nás je evan. ešte viac jako katolíkov.) A tento cieľ má nás spájať ako silnú refaz v jedno. Neverme pokúšiteľom, len napred nám vyznačenou cestou! Judáš, a mena kresťan je nehodný ten, kto hľadá len na osobné výhody a kto ku vôli uskutočnenia tohoto cieľu všetkú svoju moc a vlyv i na iných nevinaloží.

Ratujme sa dokiaľ je čas, lebo keď sa sami ratovať nebudeme, kto nás zachráni? Učme sa od našich nepriateľov, ako tí robia.

Úfam, že si naši bratia evanjelíci týchto slov povšimnú aj inde, a keď si dobre rozvážia čo tu hovorím, nemožno, aby s nami v tomto ohľade nesúhlasili. Týka sa to tak ich blaha ako aj nášho. S Bohom

Krakovanec Duchobrodský.

Z Nižnej.

Vážený Pán Redaktor!

Prosím Vás, ráčte uverejniť mojich pár riadkov v našom milom časopise «Kreštane». Ačkoľvek do našej obce chodí «Kreštan» od počiatku, predsa sa ešte nikto nezmienil o našej obci.

Niektorý by snáď myslel, že u nás není človeka na to súceho, to jest, čo by vedel písať. Veru by sa mýlil ne-jeden, ktorý by takto myslel; lebo u nás, zvlášte mladší ľudia, každý zná písať, lebo máme dobrého pána učiteľa. Naša obec počíta asi do šesťdesiat čísiel, a sme všetci roľníci, a veru dobrí roľníci, ktorí by mali byť príkladom aj ostatným druhým obciam.

Obec naša je dosť dobre sriadená, lebo na jej čele stoja všetko poriadní mužovia, počnúc od rychtára až po ostatného sú všetci jednako kreštanskomyšľajúci. U nás ľudová strana pustila hlboko korene, lebo mimo nej viac žiadnej není.

Keď človek číta jedno-druhé, tu sa dočíta pravdu, tam zase lož. Ale keď človek číta opravdivú komisnú lož, nuž také voľačo už človeka dopáli. Tak som čítal v 12. čísle na strane 9. Opravdivého Kreštana asi takto: aj my však v Rovném «Kreštane» čítame, lebo nám ho zdarma posielajú. — Nuž pán dopisovateľ z Rovného, nemyslite na to, že «Kreštan» je odkázaný na predplatiteľov, kdežto každého jedného odberateľa je svätou povinnosťou riadne platiť, a že kto nezaplatí na čas, tomu Redakcia krátky čas posielala, nuž vy to už uznávate, že je to zdarma? Tomu len Redakcia načas pozhovie, potom ale časopis zastaví. To ste sa vy pane istotne pomýlil na vášho Opravdivého, ktorého ste vy snáď odberateľ, lebo ten je v stave chodiť človekovi aj to-ko, keby bol na svete jako Matuzalem, čo by platiť nemusel. Sám som bol prítomný pri jednom rozhovore: M. Ja by som rád čítaval noviny, ale keď len človekovi nesiahá! N. No dobre, dajte pol litra, a noviny vám chodia až do smrti. M. Jaké-že to budú? N. No, že jaké? Opravdivý! M. Dal by som si ich dodať, ale som počul, že to sú len pre streľcov, aby mali čím pušky nabíjať, a ja som není strelec, tak ich ani pod strechu nechcem!

Mal bych ešte všeličo písať, ale ponevác pán Redaktor káže len na krátko písať, zakiaľ je s dopismy obšypaný; nateraz dosť, druhý raz viacej. Ostávam slávnej Redakcii poníženy sluha

Nižňan.

Spisy redakcii zaslané.

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník I. č. 4. Dostal v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

— **Hospodárske Noviny**, časopis pre všetky odvetvia hospodárstva, domáci priemysel, remeslá a národné hospodárstvo. Vychodia mesačne raz, predplatná cena na rok 2 kor. Ročník II. č. 4. v Turčianskom Sv. Martine.

V dnešných časoch, kde vo všetkom veľké pokroky badáme, aj hospodárstvo prinútené je použiť všetky výhody nového veku, preto, kto chce s lepším prospechom hospodáriť, musí rozmýšľať a kunštovať, a v tom najlepším radcom jeho budú «Hospodárske Noviny».

Veselá Knižnica. Vydáva Augusti Paulovič. Humoristické prednášky. Dielu II. sošit 1. Str. 24. V Trnave. Tlačou a nákladom Adolfa Horovítza. 1900. Obsah: Jean Chamotte, predtým Jano Chomút. Kuplety od Anselma. Pieseň vandrovného. Jochadama. Chce sa ženit. Kto za mňa zatručí? — Snažne odporúčame.

«Az erdélyi gazdasági egyet könyvkiadó vállalata» vydal tlačou knihtačiarne Franklin-Társulat v Pešťbudíne nasledujúce slovenské spisy: **Domáca záhrada.** Napísal Gustáv Ritter. S obrázkami. Strán 55. Cena 80 halierov. — **O dojnjej krave.** Napísal Géza Hauer. Strán 30. Cena 60 hal. — **O oraní a sejbe.** Napísal Arpád Hensch. Strán 38. Cena 50 hal. — **Pestovanie a zužitkovanie vrby košíkárskej.** Napísal Franc Marc. Str. 30. Cena 50 hal. — **O dochovávaní teliec.** Rozpráva Gazda Rozumec. Sdeľuje Bela Tormay. Str. 31. Cena 50 hal. Vrele odporúčame.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevácka knižka. Dla P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením najdost. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. stoletia svojim nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Od kolisky. Listy kmotrovi o tom, že deti treba zavčas vychovávať nábožensky. Najlepší dar pre mladoženichov. Strán 115. Cena viazaného výtisku bola 35 kr., teraz 40 halierov. — Ostatnie po nej uvedené knižky dostať u Fr. Richarda Osvalda na Teplej (Lenge) p. pošta Belabánya (Hontmegye). Kto zná Osvaldové spisy pôvodne a preklady, ten milerád pohľadá tých pár krajičiarov, aby si z nich čím viac obstaral mohol. Pre rodiny niet lepšieho čítania, jako tieto knižky.

Ružencová knižočka. Albána Stolza, myšlienky o žoltári (ruženci). S obrázkami. Strán 76. Cena bola 15 kr., teraz 16 halierov.

Hrsti príkladov. 220 príkladov zo života nábožného, veľmi poučných. Strán 131. Cena sošitého výtisku bola 30 kr., teraz 30 halierov; tvrdo viazaných 38 hal.

Na túto knižku zvláštne upozorňujeme. Na dary pre ľud a školákov lepšej nieto.

Bolestná križová cesta. Na novo vydal T. Pelikán Krizsó kniž z rádu Sv. Františka. Dostať: «Oktató népkönyvtár szerkesztésége». Budapest VII. ker. Csömöri-út 32.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XII. číslo 3. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Kto chce rozumno hospodáriť, nemôže byť bez dobrého radcu, a takým je «Obzor».

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·80—8·45 kor., peštianska 7·35—8·20 kor., z Bäcky 7·35 kor., banátská 08·15 korún.

Raž: 6·45—6·75 kor.

Jačmeň: na krm 5·60—6·— korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Ovos: 5·10—5·65 kor.

Kukurica: 5·40—5·50 kor.

Proso: 5·—5·30 kor., všetko po 50 kil.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	26·60	25·20	23·40	22·20	21·60	20·80
	6	7	7 ¹ / ₂	8		
	19·40	16·20	14·—	11·—		

Otruby po 100 kil.: drobné 9·40 korún, hrubé 9·20 korún.

Strova: Fazuľa veľká biela a okruhlá po 7·—7·75, brnava —7·25, pestrá 5·75—6·—, drobná 8·—8·75, cúdená ——. **Hrach:** 10·—12·—. **Ľupiny** 18·——. **Šušovica** horšia 8·—, lepšia 9·—18·—. **Mak:** 26·—28·—, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 75·—80·—. Lučerna 53·—55·—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 64·—, Slanina ³/₁₀₀ —45·—, ⁴/₁₀₀ 43·50—, udená dobrá slanina 54·—55·— po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 18·—19·— po 50 klgr.

Petrolej trojkrižový 49·—, dvojkrižový 43·50 za 100 klgr. netto.

Olej repcový 34·50—35·— za 50 klgr.

Spiritus odaný rafinovaný 114·50—, denaturovaný 37·—39·—.

Remeň: funtovice k. 300—320; terey prima k. 275—290; anglické odpadky k. 250—270; teľaciny k. 230—250; pitlingy —; koňaciny vrázkované k. 250—280; ťažené k. 370—400.

Bliskavý remeň k. 288—295; prsné listy k. 380—410; horniacke futrienky: strednie k. 9·60—13·50, väčšie 13·50—14·00 metr. cent.

Odkazy redakcie.

Stefan Tomanček v Čömöri. Vám a ostatným v mene ktorých ste žiadali nahradit' chybné čísla poslalo vydavateľstvo hneď patričné čísla. Tešíme sa z vás a srdečne pozdravujeme všetkých. Nikedy nehanbite sa, že ste Slováci a dobrí kresťania; viete však porekadlo: ostatný to vták, čo do vlastného hniezda špiní. — **Štefan Kukuča v Boššáci.** Máte vyplatené do konca mája 1900. **Ján Kukuča starší** bol zastavil časopis; na žiadosť posielala sa mu zase. **Ján Kukuča ml.** má vyplatené do konca mája 1900. Taká veľká obec ako je Boššáca, mala by dnes v prvom rade byť, čo sa týče novších pohybov. Ale o vás málo počuť. Čo je toho príčina? Veď ste ľudia rozumní, vo svete zkúsení. Schádzajte sa, radte sa a ukážte už ráz volačo svetu. — **A. R. v Budapešti.** Dľa žiadosti sme vybavili. — **Štefan Janovcsik, farár likavský.** Ak sadzač našiel miesta, máte dopis už v tomto čísle uverejnený. — **Fr. K. kaplán.** Vďaka! — **Jozef Čellár, Zvolen.** Čo najskôr uverejníme. Vás menovite prosíme, by ste ráčili Vašou peknou slovenčinou aj inokedy ku nám zavítať. — **Petor M. Dušík a Pavel Fekete, Vajnory.** My chránime sa uverejniť napádania osôb čestných a za povinnosť pokladáme si uverejniť dopisy, v ktorých odpovedá sa na nápady bezzákladné. V tomto čísle nebolo možno, ale v budúcom to istotne mať budete. — **Martin Szeben.** Chyba sa napraviť. Redaktor nemá s peniazmi nič. — **L'udák vo V. Ostratiaciach.** Prečo tak pozde píšete? Prezreme a čo je hlavné uverejníme. Na osoby ohľad brať sme nezvykli. — **Andrej Slivka, Lauterbach.** Redaktor nemá nič s peniazmi. Budeme sa dopytovať o Vašej veci. — **Š. C., J. V. v Bolerázi.** V budúcom čísle. — **J. P. v Petrováci.** Pekne od Vás, že sa nepoddávate! Uverejníme akonáhle bude možno. — **K. J. Motenice.** Dopis je trochu dlhý, musíme ho zkrátiť. Duchovných zastávajú. Nie je to v poriadku, keď nám niektorí samé žaloby posielajú na duchovných. Presvedčili sme sa, že ľudia ľahkomyselne posudzujú mužov, ktorým by ruky hockávať mali. — **S. P. v Sz. Körtvélyes.** Peniaze prijala ľudová písareň a odovzdala na patričné miesto. — **A. R. v Pezinku.** Odpísali sme Vám. — **N. N. v Znio-Klástore.** Do budúcich čísiel dáme mnoho dopisov, aj vašim riadkom venujeme pri tom zvláštnu pozornosť. Za dopis vďaka! — **Starý Žandár v D. Lipnici.** O tom rovníanskom dopise v opravdovom uverejnenom aj iní nám písali. My by sme neboli odpovedali na to, lebo to nie redakcia písala, lež len ktorýsi Rovňan. Pri uverejnení ale Vášho dopisu budeme mať príležitosť rozhodnými slovami predložiť naše stanovisko. potom nech nám na to odpovie dopisovateľ z Rovného. — **F. H. kupec vo Szk.** Smutné je to, ale píšete pravdu! Ľud je chudiatko ešte veľmi zaostalý; a s takým čosi začať je hrozná úloha! Ale čo robiť. V mene Božom konajme čo ktorý môže: bude lebo nebude zdraru jedno jest; aspoň svedomie bude nám prisvedčať, že sme sa trápiť v bojoch statočných. Vďaka! — **J. Straka.** Tú adresu už máme. S Bohom.

Uhlový dom je na odpredaj,

prípadne i na rátové zplácanie

s vysokým polposchodím; územie je veľmi súce pre dielnu, menovite pre remeselníkov motorí a transmissie potrebujúcich. Obširnejšie podá vydavateľstvo pod menom «uhlový dom».

Oznamy

pre naše noviny výlučne

len vydavateľstvo

KREŠŤAN-a

≡ prijíma. ≡

**Moje srdco také
a tvoje je také?**

Druhé vydanie. ✚ Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„TLAČIAREŇ SV. GERHARDA“.

Vrele ho odporúčame ľudu.

Katolícke kníhkupectvo.Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila
obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústrediť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).

Najväčšia dielňa na kosity!

Najväčšia dielňa na kosity!

Najväčšia dielňa sveta na kosity, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

≡ so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je ≡

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosity

Výstraha.

JOZEFA SOHRA v Somogy-Szill-e.**Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, 200 korún vyplatí tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázať päť zlých kos.**

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hocomu na žiadosť darom a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohlade za svoje dōrobky, a nezodpovedajúce kosity budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trōv, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromažditel'om výhody! — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosity sú:

65 70 75 80 85 90 95 100 cm. dlhé

— .95 1.— 1.05 1.10 1.15 1.20 1.25 1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepší.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.„Triumph“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiťu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
vesel'uje, za čo
dobro stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-
bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boleniu hlavy,
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom
odstránené.

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chuti po jedle,
boleniu zubov,

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierekou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapest, V., Kálmán-utca 19 M. sz.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vdakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na prábu 1 koruna.

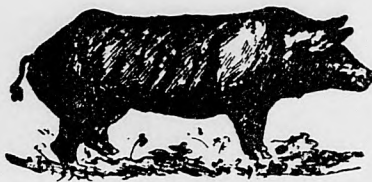
Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vdakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na prábu 1 koruna.

Krv čistioce pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšovaných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na halikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

proti dúlu sviň,

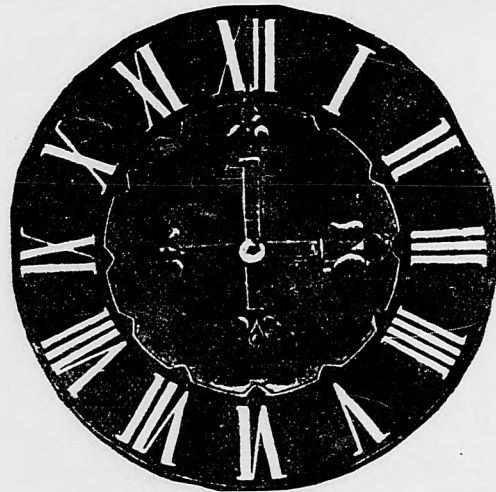
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; — o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je 1 koruna jednokilového väčšieho 1 koruna 80 halierov 19 kilove balíky franco posielajú

Szent-István-gyógyszertár, Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch krížov a iných kosti znamenité účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom povodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akekoľvek neduhy kosti, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je že e telu mladistvú ohybkosť dodáva. Cena jednej pôvodnej sklenky i s návodom je 1 koruna 40 hal. Jednej väčšej povodnej sklenky 2 koruna 40 hl.

Mám česť v známosť doniesť,

že **vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.**

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stát' a ručiť' môžem. Hodiny tieto vážové aj pod nat'ahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škrýňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabulka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotovím a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.